

Національне та міжнародне регулювання санкцій

Юлія Каздобіна

Українська фундація безпекових студій

Про що будемо говорити

- Дипломатія примусу
- Міжнародні санкції та їх еволюція
- Західні санкції по відношенню до Росії
- Санкційні процедури західних країн
- Українське санкційне законодавство

Дипломатія примусу

1946:

«До сьогодні головною метою нашої військової машини було виграти війну. Відтепер її головне призначення повинно полягати у запобіганні війні. У неї майже не може бути ніщої корисної мети».

Бернард Броді,
Американський військовий стратег

Дипломатія примусу

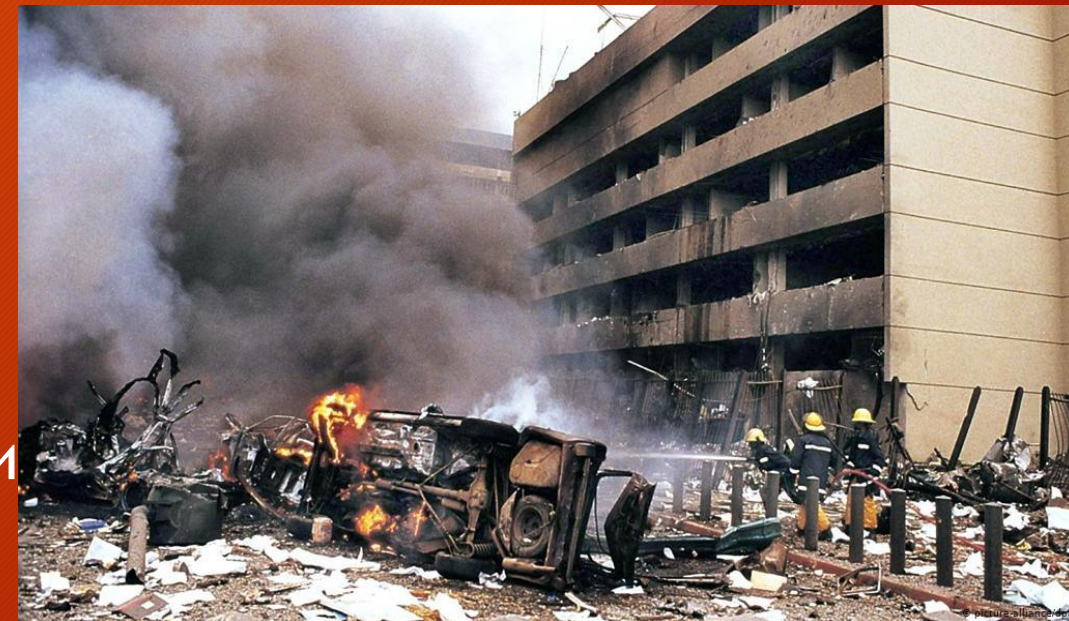
- **Дипломатія примусу** - це спроба змусити об'єкт, державу, групу всередині держави або недержавного актора - змінити протиправну поведінку, не перемагаючи його у війні, із використанням погроз застосування сили або обмеженого застосування сили;
- **Не є політикою замирення агресора**
- **Основні інструменти** - міжнародні санкції (персональні, фінансові, секторальні), обмежене застосування сили (бомбування військових об'єктів)

Санкції

Застосовуються до

- Країн-порушників міжнародного права (Рад.без ООН, окремі країни)
- Терористів (ООН, 1999 р., у відповідь на майже одночасні атаки Аль-Каїди на посольства США у Танзанії та Кенії)
- Корупціонерів та порушників прав людини (Акт Мангнітського, США, 2012 рік, Глобальний акт Мангнітського, 2016 рік та ін.)

Багатосторонні санкції

- Стаття 41 Хартії ООН дозволяє використовувати невійськові засоби примусу для запровадження її рішень
- Запроваджуються рішення Ради Безпеки, за умови, що жоден з її постійних членів не накладе вето, обов'язкові для всіх країн
- Між 1945 та 1990 санкції було застосовано лише двічі (Родезія 1996, Південна Африка 1977)
- 1990-ті роки називають десятиріччям санкцій. У період з 1990 по 2000 рік Рада Безпеки ООН ввела економічні санкції проти Іраку, Гаїті, Лівії, колишньої Югославії, Сьєрра-Леоне, Анголи (ЮНІТА), Камбоджі та Афганістану

Санкції проти Іраку

- В серпні 1990 року у відповідь на вторгнення Іраку до Кувейту ООН запровадила майже повне фінансове та торговельне ембарго
- Наслідком стала гуманітарна криза, в результаті якої загинули понад три мільйони іракців, включаючи 750 тисяч дітей
- Садам Хусейн не змінив свою політику, а навпаки зміг укріпити свою владу
- Внаслідок протестів гуманітарних та правозахисних організацій було змінено підхід до санкційної політики та розроблено «розумні санкції»

Санкції та наслідки

- Базується на думці, що завдання економічної шкоди призведе до політичних поступок
- Адаптація з боку країни, на яку наклали санкції
- Обхід ембарго
- Використання автократичними лідерами для мобілізації населення
- Побічний ефект: послаблення опозиції, криміналізація економіки, втрата ринків, та ін.

Види «розумних» санкцій

- Дипломатичні (від відмови від продовження діалогу на певні теми до розриву дипломатичних стосунків),
- Персональні (замороження активів та заборона на подорожі для фізичних осіб та пов'язаних з ними фізичних/юридичних осіб),
- Фінансові (обмеження щодо інвестицій та кредитів)
- Економічні (обмеження щодо імпорту/експорту товарів)
- Секторальні - економічні та фінансові санкції, що стосуються цілих секторів економіки.
- Ембарго на поставки зброї та товарів подвійного вжитку

Питання:
чому, на вашу думку, йдеться про замороження, а не про конфіскацію активів?

Санкції

- Санкційна політика проводиться відкрито та прозоро
- Той, на кого накладають санкції, має нести більші втрати ніж той, хто їх накладає
- Найбільше мають страждати особи та сектори економіки, які несуть найбільшу відповідальність за проведення певної політики
- Населення країни має постраждати якомога менше
- Завдання якомога меншої шкоди третім особам

Ефективність санкцій

- Порушник вірить у готовність застосувати санкції
- Санкції здатні завдати порушнику значної шкоди
- Є чітко артикульовані вимоги
- Тактика батога і пряника, а не лише батога
- Легітимність застосованих заходів
- Мінімальна довіра
- Постійні, часто закулісні переговори з країною агресором.

Відповідь заходу на агресію РФ щодо України

- Чітка декларація позиції (підтримка територіальної цілісності України, засудження агресії в різних міжнародних документах)
- Дипломатична реакція (переговори, консультації, переривання стосунків у деяких сферах), погрози погіршенням стосунків
- Застосування персональних санкцій проти осіб, причетних до агресії проти України, подальше розширення санкцій до економічних та секторальних
- Політична підтримка України, підписання Угоди про асоціацію, підтримка реформ, надання допомоги у безпековій сфері

Питання:
чому на вашу думку, до санкційних списків не було внесено Президента РФ Путіна?

Санкційна політика США

Просуває цілі національної безпеки та зовнішньої політики США
Рішення щодо санкцій приймає Президент згідно Закону про надзвичайні міжнародні повноваження в економічній сфері 1977 року.

Накладанню санкцій передуює оголошення національної надзвичайної ситуації що виникає внаслідок закордонної загрози зовнішній політиці, національній безпеці чи економіці США.

Конгрес також має право запроваджувати нові санкції або додавати санкції до накладених Президентом

Санкційна політика США

The Consultation Process

Рада національної безпеки забезпечує діалог між відомствами

Офіс контролю за іноземними активами в Казначейському департаменті (ОФАС) визначає критерії для застосування санкцій

ОФАС, МінЮст та Держдеп пишуть текст указу Президента

Після його оприлюднення, ОФАС допомагає бізнесу та контролює застосування санкцій

Ліцензії на виключення

Санкційна політика ЄС. Процедури.

- Є частиною спільної зовнішньої політики Європейського Союзу
- Пропозицію вносить Високий представник ЄС з питань зовнішньої та безпекової політики
- Рішення приймається Радою Європейського Союзу, що складається з глав держав або урядів, голосування має бути одноголосним
- Перегляд та продовження кожні 6 місяців
- Імплементация на рівні національного законодавства та виконавчої влади

Санкційна політика ЄС. Основні цілі.

- Захист європейських цінностей, фундаментальних інтересів та безпеки
- Збереження миру
- Консолідація та підтримка демократії, верховенства права, прав людини, принципів міжнародного права
- Запобігання конфліктам та укріплення міжнародної безпеки

Санкції ЄС щодо Криму

«Внаслідок невизнання з боку ЄС незаконної анексії Криму та Севастополя Росією, Рада Європи ввела значні обмеження на економічні стосунки з Кримом та Севастополем»

- Заборона на імпорт товарів з Криму та Севастополя, якщо ці товари не супроводжуються сертифікатом походження, виданим українською владою;
- Заборона на інвестиції в Крим та Севастополь. Європейським компаніям та компаніям базованим в Європі, не дозволено купувати бізнесові об'єкти або нерухомість в Криму, фінансувати кримські компанії або надавати суміжні послуги;

Санкції ЄС щодо Криму

- Туроператорам ЄС заборонено надавати туристичні послуги в Криму та Севастополі, а європейським круїзним судам заборонено заходити до кримських портів за виключенням форс-мажорних ситуацій;
- Заборона на експорт деяких товарів та технологій кримським компаніям або для використання в Криму. Заборона стосується транспортної, телекомунікаційної та енергетичної галузей або розвідки та видобутку нафти, газу та мінеральних ресурсів. Також заборонені технічна допомога, брокерські, будівельні або інженерні послуги, що мають стосунок до інфраструктури у тих самих галузях.

Завдання

- Прочитати ЗУ «Про санкції» та виписати до 5 пунктів, в яких, на вашу думку, він не відповідає міжнародній практиці